

Bibliotekaren

Tidsskrift for Bibliotekarforbundet

Årgang 3 1995 Nr 6

Lokallag i gang

I løpet av september ble 16 lokallag landet rundt etablert. BFs lokale arbeid er i støpeskjeen. Stemningen har vært både pågående og spørrende på disse etablerende årsmøtene. Forbundsstyret har vært representert på alle møtene og lokallagsstyrer er nå valgt for alle lokallag. I Kristiansand var medlemmer av Agder lokallag samlet 6.september, med en frammøteprosent som var høyere enn ved kommunevalget uka etter. Vi har tatt en prat med bibliotekar Oddhild Hildre ved Kristiansand folkebibliotek i etterkant av møtet.

s. 6

BF-kontor i Lakkegata

BF skal ha kontor i Lakkegata. Det er nå klart etter at forbundsleder Randi Rønningen i september undertegnet en intensjonsavtale sammen med fem andre AF-forbund. BF får gode men nøkterne lokaler sentralt i Oslo. Vi inngår i et miljø hvor erfaringer blir utvekslet mellom AF-forbund. Samarbeidet skal organiseres gjennom et aksjeselskap, der BF går inn som medeier.

s. 9

Det ble Sølvi!

Forbundsstyret har satsset ungt og ansatt 24 år gamle Sølvi Kristiansen i den nyopprettede stillingen som faglig sekretær i BF. Med Sølvi på plass forsterker BF inntrykket av vitalitet og forventning. Vi har tatt en prat med den første ansatte i BF, på s. 4-5.

Forbundsstyret i Bibliotekar- forbundet:

Randi Rønningen (leder)
Menighetsfakultetets bibliotek
Boks 5144 Majorstua
0302 Oslo
Tlf.job: 22 59 05 22
Fax: 22 59 05 30
Tlf.priv.: 22 19 56 41

Erling Bergan (nestleder)
Høgskulen i Sogn og Fjordane
Avdeling for helsefag
6800 Førde
Tlf.job: 57 82 94 10
Fax: 57 82 94 30
Tlf.priv.: 57 82 24 09

Kristin Storvig (AU-medlem)
Nord-Trøndelag fylkesbibliotek
Dampsaga
7700 Steinkjer
Tlf.job: 74 16 93 53
Fax: 74 16 24 10
Tlf.priv.: 74 15 16 46

Kirsten Grøtte (sekretær)
Rud videregående skole
Hauger skolevei 8-10
1351 Rud
Tlf.job: 67 13 20 60
Fax: 67 13 15 50
Tlf.priv.: 67 13 26 49

Kristin Østerholt (kasserer)
Svalbardgt. 2 c, Leil. F
9600 Hammerfest
Tlf.job: 78 41 17 42
Fax: 78 41 10 34
Tlf.priv.: 78 41 08 52

Turid Holtermann (styremedlem)
Trondheim folkebibliotek
Peter Egges plass 1
7005 Trondheim
Tlf.job: 72 54 75 00
Fax: 72 54 75 10
Tlf.priv.: 73 91 11 59

Anne-Mette Vibe (styremedlem)
Norges idrettshøgskoles bibliotek
Postboks 40 Kringsjå
0807 Oslo
Tlf.job: 22 18 56 80
Fax: 22 23 42 20
Tlf.priv.: 22 27 80 12

Bibliotekaren:

Tidsskrift for Bibliotekar-
forbundet

ISSN 0804-4147

Ansvarlig redaktør:

Randi Rønningen

Redaksjon:

Erling Bergan
Anja Angelskår Mjelde

Redaksjonens adresse:

Runnen 4, 6800 Førde
E-post: ebe@ahf.hisf.no

Trykk:

Falch Hurtigtrykk, Oslo

Abonnement:

Abonnement på «Bibliotekaren» i
1995 koster kr.160,-. Beløpet be-
tales inn til vår postgirokonto. Merk
talongen «Abonnement 95».

Annonser:

1/1 side kr.1.200,-.
1/2 side kr. 600,-.
Stillingsannonser kr. 300,-.

Utgivelsesplan:

Nummer:	Deadline:	I postkassa:
1 - 1995	18.januar	8.februar
2 - 1995	1.mars	22.mars
3 - 1995	19.april	10.mai
4 - 1995	31.mai	21.juni
5 - 1995	9.august	30.august
6 - 1995	13.september	4.oktober
7 - 1995	18.oktober	8.november
8 - 1995	22.november	13.desember

Bibliotekar- forbundet

Medlemskap:

Bibliotekarforbundet ble stiftet 12.
juni 1993. BF er fra 1.1.95 med-
lem av AF.

For 1995 gjelder: Full kontingent
er kr 2.388,- pr år (kr 199,- pr
mnd). Redusert kontingent (for de
som har halv stilling eller mindre):
kr 1.728,- pr år (kr 144,- pr.mnd).
Ikke-yrkesaktive betaler kr 475,-
pr år, og studenter kr 175,- pr år.
Kontingenten inkluderer medlem-
skap i AF og abonnement på «Bi-
bliotekaren», men den inkluderer
ikke medlemskap i NBF i 1995.

Du får tilsendt innmeldingsskjema
ved å skrive til BF.

Adresse:

Bibliotekarforbundet
Postboks 9315 Vålerenga
0610 Oslo

Elektronisk post:

randi.ronningen@menfak.no

Postgiro-konto:

0825.0817062

Bankgiro-konto:

6039.05.64093

Innhold:

Randi Rønningen: Leder'n	s.3
Det ble Sølvi! Intervju med Sølvi Kristiansen	s. 4
Agder på vei. Intervju med Oddhild Hildre	s. 6
Erling Bergan: Gamle-styrets siste økt	s. 7
BF om Underdal	s. 8
BF får kontor i Lakkegata	s. 9
Liv Andresen: Regionkurs for tillitsvalgte	s. 10
Oslo inn i KS?	s. 10
Jon Einar Spetz: Arbeidsplass Norden ..	s. 11
Kari Gulbraar: Fargerikt felleskap - på begge sider av skranken?	s. 12
Atom-protest fra BF	s. 13
Ingeborg Motzfeldt: Underdal- utvalget - nok en gang	s. 14
Kirsti Tveitereid: "Indre arbeid"	s. 16
IT-analyse i folkebibliotek	s.17
Hilde E. Sperrevik: Reisebrev fra Botswana (3)	s. 18
Anne Bogegård: Vedrørende endring av lands- møtevedtektene	s. 20
Dansk undring	s. 20
BF i farta	s. 21
Notiser	s. 22
Innmeldingsskjema	s. 23

Randi Rønningen,
leder i Bibliotekarforbundet

I løpet av september har vi kommet et langt skritt videre i å bygge BF's organisasjon. Alle de 17 lokallagene er nå stiftet og det første ordinære landsmøtet er avholdt. Vi kan si at BF's skjelett begynner å ta form. Men det viktigste, og kanskje vanskeligste, gjenstår, å få kjøtt på beina og ikke minst å bygge opp sterke muskler. Vi skal få alle deler til å fungere sammen, de lokale aktivitetene skal koordineres og det skal være samsvar mellom det som skjer i de lokale ledd og det som forbundsstyret foretar seg. Vi har også et stykke igjen når det gjelder å velge lokale tillitsvalgte.

Som dere vil se annet sted i dette nummeret, har Bibliotekarforbundet ansatt faglig sekretær. Så vidt vi vet er dette første gang en person ansettes i fast, hel stilling med hovedmål å arbeide for bibliotekarenes lønns- og arbeidsvilkår, et stort skritt for vår yrkesgruppe.

Nå kan vi derfor bruke mere krefter på det som er vår hovedoppgave, å øke lønnsnivået for fagutdannede bibliotekarer. Tariffoppgjøret for 1995 er enda ikke avgjort for AF's medlemmer, det foreligger i skrivende stund ingen kjennelse fra rikslønnsnemnda. Vi må allikevel begynne å tenke på hovedoppgjøret pr 1. mai 1996. I motsetning til i årets oppgjør, hvor forbundsstyret måtte levere inn krav til AF før vi hadde kommet skikkelig i gang, har vi denne gangen muligheter til å få en bred organisasjonsmessig behandling av BF's krav. Forbundsstyret ønsker innspill fra lokallagene om hvilke krav som skal stilles og hvordan prioriteringen skal foretas. BF's medlemsmasse spenner over et vidt spekter av stillinger og arbeidsoppgaver, det er derfor viktig å få fram alle aspekter ved bibliotekarenes lønnsforhold, i alle sektorer.

AF planlegger en lønnspolitisk offensiv som vil få sin første konkretisering i neste års lønnsoppgjør. Vi vil i løpet av høsten informere mere om dette, både i Bibliotekaren og direkte til lokale tillitsvalgte. Men det er viktig at vi allerede nå begynner å diskutere hvor vi vil sette inn kreftene i kommende oppgjør.

Det ble Sølvi!

Forbundsstyret har satset ungt og ansatt 24 år gamle Sølvi Kristiansen i den nyopprettede stillingen som faglig sekretær i BF. Sølvi gikk ut fra Statens bibliotek- og informasjonshøgskole i 1993 og har erfaring fra både fagbibliotek og skolebibliotek. Men fagforeningsbyråkrat har hun aldri vært. Med Sølvi på plass forsterker BF inntrykket av vitalitet og forventning.

Sølvi Kristiansen intervjuet av Erling Bergan

Stillingen som forbundssekretær ble utlyst i sommer. Det meldte seg fire søkere, alle med bibliotekareksamen. Ingen av søkerne var erfarne fagforeningsmennesker, men det var mye annen organisasjonserfaring blant søkerne. Forbundsleder Randi Rønningen og styremedlem Anne-Mette Vibe utgjorde innstillingsutvalget, som hadde alle søkerne inne til intervju i slutten av august.

I innstillingen heter det om Sølvi at "Hun viste stor modenhet og hadde et reflektert forhold til hvorfor hun søkte stillingen og hva som forventes av den som tilsettes. Vi mener hun har kapasitet til å utføre en god jobb for Bibliotekarforbundet." Ingen dårlig attest før første arbeidsdag. Med en god porsjon nysjerrighet tok vi en telefon til Sølvi Kristiansen, for å finne ut litt mer om denne første ansatte i BF.

- Gleder du deg til å ta fatt i jobben?

- Ja, jeg veit det blir spennende. Jeg har naturligvis mye å lære. To dager blir neppe like. Det blir mange utfordringer. Jeg regner med å ha kontakt med mange folk både personlig og over telefon.

- Fortell om bakgrunnen din. Hvor er du fra?

- Jeg vokste opp på en gård en og en halv mil nord for Mosjøen. Min far er organisasjonsmenneske, med mange verv i bondeorganisasjoner og i samvirket. Organisasjonsarbeid var en del av middagspratene hjemme hos oss. Føler meg arvelig belastet. Jeg gikk selv gradene i 4H og hadde

tillitsverv på skolen. I 1990 tok jeg artium på Mosjøen videregående skole og reiste så til Oslo for å begynne på bibliotekhøgskolen.

- Var det en gammel drøm som gikk i oppfyllelse?

- Nei, det var egentlig tilfeldig at jeg begynte i Dæleneggata. Jeg ville egentlig bli oversetter, men var langt under minstealderen på 25 år som krevdes til det. Så jeg snakket med studieveileder som anbefalte meg å begynne bibliotekarstudiet i ventetida. Det var faktisk eneste studiet jeg søkte på etter artium. Tenkte jeg kunne se hvordan jeg likte det første året, og den første praksisperioden.

- Og det ga mersmak?

- Jeg stortrivdes! Ble positivt overraska over studiet hele veien. Jeg tok Folkebibliotekadministrasjon og Litteratur og samfunn. Tanken var å reise nordover for å jobbe etter studiet, og da var den kombinasjonen mest relevant. Men jeg jobba litt på et fagbibliotek under studiet, og det fortsatte jeg med ett år etter eksamen også. Det var i Statens nærings- og distriktsutviklingsfonds bibliotek.

- Så da ble det fagbibliotekar av deg?

- Bare fram til i fjor sommer. Jeg fikk være med på en spennende prosess med samordning og flytting av biblioteket, helt fra planlegging til ferdig gjennomføring. Jeg trivdes veldig godt i den jobben. Utfordrende med så mange forskjellige brukere som vi hadde der.

- Men du måtte nordover igjen?

- Ja, det siste året har jeg vært skolebibliotekar på samme videregående skole jeg selv var elev på. Jobben var veldig forskjellig fra fagbiblioteket jeg kom fra, men minst like

- Jeg syns BF er på veldig god vei til å bli den samlende organisasjonen den var ment å bli. Streiken ser også ut til å ha styrket BF. Forbundet er i ferd med å bli noe som synes. I de andre foreningene blir bibliotekarene lett oppslukt. BF gjør bibliotekarer synlige. Vi får vist at vi er noe, sier BF's nyansatte faglige sekretær Sølvi Kristiansen.

krevene. Det var artig å jobbe med så mye ungdom, å være en voksen person som ikke hadde som jobb å vurdere dem. Mindre artig var det å jobbe aleine som bibliotekar. Telefonen var god å ha, når jeg savna studiekameratene som mest.

les kan kose seg med krim på senga, de fleste kveldene i året.

- Og nå blir du en kjent person for hundrevis av BF-medlemmer over hele landet. Hva syns du om jobben BF har gjort så langt?

- Jeg syns BF er på veldig god vei til å bli den samlende organisasjonen den var ment å bli. Streiken ser også ut til å ha styrket BF. Forbundet er i ferd med å bli noe som synes. I de andre foreningene blir bibliotekarene lett oppslukt. BF gjør bibliotekarer synlige. Vi får vist at vi er noe!

- Ser du fram til å ha kontor plass i Lakkegata?

- Ja, det blir bra å ha kontor fellesskap med andre som jobber med noe av det samme som jeg skal gjøre.

- Til slutt: Hva liker du å lese selv? Har du tariffavtalene liggende på nattbordet nå?

- Akkurat nå går det i lettere krim. Elizabeth George og Anne Holt. Trodde ikke jeg ville like sånn litteratur så godt, før jeg møtte de kvinnelige krimforfatterne. Ellers leser jeg Wassmo, Elstad, og ellers det jeg kommer over. Men klassikerne har jeg ikke vært så flink til å lese.

Sier BF's nyansatte faglige sekretær til slutt. Vi vet om en klassiker hun kommer til å bli svært så flink til å lese før året er omme: Arbeidslivshåndboken, med lover, forskrifter og avtaleverk. Men vi får håpe at BF er god nok arbeidsgiver til at Sølvi fremde-

Agder på vei

Onsdag 6. september ble Agder lokallag av BF stiftet på et godt besøkt årsmøte i Kristiansand. Ni av fjorten medlemmer møtte. Stemningen var god, men samtidig spørrende. Det er tydelig at BFs lokale arbeid er i støpeskjeen.

Oddhild Hildre intervjuet av Erling Bergan

Vi tok en prat med ett av BF-medlemmene i Agder dagen etter møtet. Oddhild Hildre er avdelingsleder på voksenavdelinga i Kristiansand folkebibliotek. Hun har arbeidet på biblioteket i 11 år og er ett av fem medlemmer på biblioteket.

- Hvilke saker synes du BF burde prioritere høyest?

- Det er lønn, ingen tvil om det. Og jeg mener vi må satse mest på de sentrale forhandlingene. Det er i første rekke der lønnsforbedringene bør skje.

- Hvilke lønnskrav vil du fokusere på?

- Jeg synes grunnstigen er viktig. Den bør gjøres lenger. Det er forferdelig hva som bys for eksempel bibliotekarer i veiledningen på et stort folkebibliotek. Det er krevende arbeid med oppgaver innen alle fagområder. Dette er ofte erfarne folk med tilleggsutdanning. Den toplønna de får er altfor lav. Det går ganske enkelt ikke an.

- Men de kan jo søke seg lederstillinger og øke lønna den veien?

- Det er noe galt med et system som gjør det mye mer lønnsomt å bli leder enn å holde seg til faget sitt og bli dyktigere der. Faglige karrieremuligheter er viktig, f.eks. med bruk av spesialbibliotekar-stillinger.

- Hva med arbeidstager-interesser ellers? Kristiansand folkebibliotek er med på et prosjekt for utvikling av IT-strategi i folkebibliotek i et 10-års-perspektiv. Har bibliotekarene medinnflytelse der?

- Personalet blir godt informert om det som skjer. Men arbeidsdagene går nok unna uten at vi får diskutert dette så mye. Det er biblioteksjefen Else-Margrethe Bredland som er drivkraften. Det er hun som tar oss med inn i det 21. århundre.

- Til slutt: Tror du det er mulig å rekruttere flere medlemmer til BF i Agder-fylkene?

- Vi hadde et godt årsmøte i lokallaget her i går. Det ga lyst til å brette opp ermene og gå i gang. Det mange som fremdeles sitter på gjerdet. De er svært misfornøyde med lønnsforholdene, men usikre på hva BF kan utrette. Jeg tror mange av disse kommer til BF etterhvert.

Lønn er viktigst for BF, sier Oddhild Hildre. (foto: ebe)

Gamle-styrets siste økt

Erling Bergan,
nestleder i Bibliotekarforbundet

Fredag 18. august var forbundsstyret samlet til sitt siste ordinære møte før høstens landsmøte. Som vanlig var vi på Menighetsfakultetets bibliotek.

Økonomi-oversikten viste at BF pr 18. august hadde en positiv saldo på kr 328.000,-. Medlemsstatus pr 18. august viste 563 medlemmer. Situasjonen i forhandlingene om konorfellesskap i Lakkegata ble gjennomgått. Det samme ble prosessen med tilsetning av faglig sekretær i forbundet, to dager før søknadsfristen gikk ut.

Randi Rønningen oppsummerte streiken på forsommeren, både når det gjaldt forberedelser og gjennomføringen. Erfaringene er nå nedskrevet med tanke på at det kan bli streik også i noen av de kommende oppgjørene.

Forbundsstyret sto foran en stri måned da vi var samlet. I løpet av september skulle det arrangeres 16 lokallagsårsmøter, med representasjon fra forbundsstyret på alle. Vi gikk gjennom saklisten og oppgavene vi skulle ha på møtene. Det ble vedtatt å sende ut ny påminning om disse møtene til alle medlemmer, selv om selve innkallingen allerede hadde stått i Bibliotekaren.

På dagsorden sto naturlig nok også landsmøtet 29. september i Ingeniørenes Hus i Oslo. Vi gikk gjennom en del praktiske saker i forbindelse med landsmøtet, foruten selve saklisten. Det ble vedtatt at BF dekket reiseutgifter til landsmøtet for alle medlemmene (ikke varamedlemmene) i kontrollkomiteen. Det samme gjaldt alle nye kandidater, både medlemmer og varamedlemmer, som valgkomiteén foreslår til forbundsstyret, valgkomité og kontrollkomité.

Med utgangspunkt i en henvendelse fra BF-tillitsvalgt ved Hordaland fylkesbibliotek, der hun ønsker at BF protesterer mot de franske planene om prøvesprengninger i Stillehavet, ble BFs engasjement i politiske saker tatt opp på litt bredere basis. Det ble vedtatt å sende en henvendelse til vårt franske søsterforbund, der vi markerer motstand mot prøvesprengningsplanene. Det ble videre vedtatt å vurdere andre saker enkeltvis etterhvert som styret får henvendelser.

Av andre saker som var oppe kan nevnes: Endelig vedtak av hørings svar på Underdalsutvalgets innstilling. (Saken var realitetsdrøftet på foregående møte.) Når det gjaldt bibliotekmøtet i Lillehammer i mars neste år, vedtok vi å begrense våre arrangement der til en stand. Videre ble det delegert til Anne-Mette Vibe å lage hørings svar på et utkast fra Høgskolen i Oslo, om videreutdanning i informasjonskunnskap - referansearbeid. Vi ble enige om at Randi Rønningen og Turid Holtermann skulle være BFs deltakere på et seminar som 13-gruppa arrangerer 2.-4. oktober. Og sist, men ikke minst, ble det vedtatt at BF arrangerer et kurs tilsvarende det som ble avlyst i juni på grunn av streiken. Turid Holtermann arbeider videre med den saken.

Bibliotekarens litteraturtips

William Golding: *Fluenes herre*

(Illustrasjon: Marianne Selvik)

BF om Underdal

«Ved en ny vurdering av de rådgivende og samordnende nasjonale bibliotekoppgaver er det viktig å tenke uavhengig av dagens organisering. BF mener organiseringen må avspeile tre hovedprinsipper; bibliotekvesenet må ses som en enhet, de totale biblioteksressursene må utnyttes maksimalt og løsningene som velges må være ryddige og oversiktelige, både for politiske myndigheter og for brukerne.»

Slik heter det innledningsvis i høringsvaret som forbundsstyret i BF har vedtatt om Underdalutvalgets innstilling. I Bibliotekaren 4/95 brakte vi en lengre artikkel som Frode Bakken og Tove Pemmer Sætre hadde skrevet om Underdalutvalget. En forklaring på hvem og hva dette utvalget er, sto også i det nummeret. I dette nummerete bringer vi altså BFs syn på innstillinga. Høringsvaret fortsetter slik:

«BF mener arbeidsgruppen har tolket sitt mandat for snevert. Utredningen er derfor alt for mye preget av ønsket om å tilpasse dagens situasjon i stedet for en åpen vurdering av hvilken organisasjon av nasjonale bibliotekoppgaver som tjener samfunnet best. Dette kommer bl.a. til uttrykk i flertallets argumentasjon for sitt valg av modell. Når de sier at modell II, rådsløsning, «kan gi den sterkeste integrering som er forenlig med opprettholdelsen i hovedtrekk av den etablerte arbeidsdeling mellom Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet på den ene siden og Kulturdepartementet på den andre» (s. 57) mener BF dette er å starte i den gale enden. Det argumenteres for hva som er best i lys av dagens ordninger, ikke ut i fra hva som er tjenelig for et sterkt og funksjonsdyktig bibliotekvesen.

BF er uenig i et av hovedpremissene til arbeidsgruppen, at fellesoppgavene har begrenset omfang og rekkevidde. Arbeidsgruppen sier at «mye tyder på at de to bibliotekssektorenes særpreg i mange henseende har blitt mer markert de senere årene» (s. 47). Vi mener at den største ulikheten mellom de to sektorene er eierforholdene, mens oppgavene og utfordringene oppleves i stor grad ensartede for de to bibliotekstypene. De fleste av de utfordringer som er beskrevet for fag- og forskningsbibliotekene er også aktuelle for folkebibliotekene, f.eks. høyere/ny kompetanse, formidler/pedagogrollen, økt tilgang til internasjonale vitenkilder og nye tjenester. Den vellykkede ordningen med BIs kjøp av tjenester fra folkebibliotekene er et eksempel på at sektorgrensene utviskes og at type bibliotek blir mindre interessant for brukeren.

BF kan heller ikke si seg enig med arbeidsgruppen når de sier at oppgaver som i dag utføres av både Statens biblio-

tektilsyn og Riksbibliotekjenesten bare tilsynelatende er like. Opplæring og kurs nevnes som eksempel. «Statens bibliotektilsyn organiserer obligatoriske kurs for biblioteksjefer uten formell utdanning. Riksbibliotekjenesten gir tilbud om lederutviklingskurs for ledere i fagbibliotek. Dessuten gir Riksbibliotekjenesten ved Norsk DIANE Senter kompetansehevingskurs innenfor søking i internasjonale faglige databaser. Deltakerne her har bibliotekfaglig utdanning og gjerne utdanning fra universitet og høyskole i tillegg. Samling av disse opplæringene/kursene i et organ vil gi marginale besparelser eller effektivitetsgevinster. Målgruppene for kursene/opplæringene er forskjellige, og det er store forskjeller i forkunnskaper og i nivå på kursene.» (s. 38). BFs syn er at alt fagutdannet bibliotekpersonale har behov for lederutdanning og annen faglig oppdatering, samtidig som det trengs kompetanseoppbygging blant merkantilt ansatte også i fag- og forskningsbibliotekene. Forsømmelser blir her brukt til å opprettholde dagens organisering.

BF beklager at arbeidsgruppen ikke har behandlet skolebibliotekene utover å foreslå at ansvaret for disse skal fordeles på Statens bibliotektilsyn og Nasjonalt læremiddelsenter. Reformene i skoleverket endrer undervisningsmetodene og det vil bli stilt nye krav til skolebibliotekene. Som vist i Skrede-utvalgets innstilling legger disse bibliotekene et viktig grunnlag for senere bruk av bibliotekene og derigjennom tilegnelse av kunnskap. Det er naturlig å se på bibliotek i grunnskole og videregående skole under ett. Det må defineres helt klart hvor ansvaret for disse bibliotekene ligger og de må ses i nær sammenheng med den øvrige bibliotekvirksomheten.

BF tror hverken flertallets eller mindretallets modell er den mest tjenelige. Flertallets modell, dagens situasjon med et tillegg av «Norsk Bibliotekråd» for å ivareta sektorovergrepene rådgivnings- og forvaltningsfunksjoner, mener vi blir en tungvint, uoversiktelig og ressurskrevende organisering. Modellen opprettholder også dagens uheldige skille mellom sektorene i norsk bibliotekvesen, tross et sektorovergrepene råd.

Mindretallets modell er heller ikke tilfredsstillende. Forslagets premisser inneholder elementer av samordning og felles ressursutnyttning. BF mener imidlertid at forslaget i alt for stor grad neglisjerer folkebibliotekenes behov, de blir kun tilgodesett med et «regnskapskontor for den kommunale del av biblioteksektoren» (s. 59). Dersom Riksbiibliotek tjenesten organiseres som en integrert institusjon under nasjonalbiblioteket kan vi ikke se godt gjort hvorfor ikke det samme kan gjennomføres for Statens bibliotektilsyn.

Vi ser også det betenkelige ved ikke å skille mellom forvaltningsmessige og operative institusjoner, og mener dette i flere henseende kan være uheldig.

BF mener det må opprettes et rådgivende og koordinerende organ med en entydig departementstilknytning. Det nye organet må forholde seg til alle typer bibliotek, inkludert Nasjonalbiblioteket.»

BF får kontor i Lakkegata!

Som tidligere nevnt i Bibliotekaren har BF vært i forhandlinger om kontorlokaler sammen med andre AF-forbund i Lakkegata. Etter mye godt grunnlagsarbeid og diskusjoner om hvor vidtgående samarbeidet skulle være, kom partene til enighet på ettersommeren. En intensjonsavtale ble undertegnet fredag 15. september.

De forbundene som allerede har kontorlokaler i Lakkegata 19-21 er Norsk Bioingeniørforbund, Norsk Radiograf-forbund, Norsk Ergoterapeutforbund, Norsk Skolelederforbund og Høyskoleutdannedes Forbund. Med Bibliotekarforbundet blir vi altså seks samarbeidende AF-forbund. I tillegg er det åpning for et forbund til, men det blir ikke klart før nærmere årsskiftet.

Av intensjonsavtalen går det fram at alle de deltagende forbund vil være med på å dele på møtelokaler og kantine-drift. Men det er bare noen av forbundene som vil delta i et utvidet samarbeid, om felles resepsjons- og sentralbord-tjeneste, edb-nettverk og felles edb-tjeneste, og felles post- og kopieringsrutiner. Bibliotekarforbundet vil ikke delta i dette utvidete samarbeidet nå.

De arealene det er snakk om ligger i Lakkegata 19 og 21 og utgjør tilsammen ca. 2.000 kvadratmeter. For BF er det snakk om å disponere to egne kontor på tilsammen rundt 30 kvadratmeter, foruten retten til å disponere møtelokaler, fellesareal og kantine. Gården vil bli pusset opp av gård-

eier i løpet av denne høsten og neste år. BFs endelige kontorlokaler i 4.etasje er planlagt ferdigstilt 1.januar 1997. I mellomtida vil vi disponere kontorplass i 3.etasje.

Forbundene er enige om å opprette et aksjeselskap, som leier hele arealet samlet av gårdeier. Aksjeselskapet leier så videre ut til det enkelte forbund. Bibliotekarforbundet vil gå inn som medeier i dette aksjeselskapet, som vil få navnet SALA A/S, utledet av "Samarbeidet i LAKkegata". SALA vil ha en aksjekapital på kr.100.000,- fordelt på 100 aksjer. Aksjene vil bli fordelt etter forbundenes relative størrelse. Dersom medlemstall legges til grunn, har Bibliotekarforbundet ca. 6 prosent av et samlet medlemstall på drøyt 10.000 for de seks forbundene i Lakkegata.

Med underskriving av intensjonsavtalen er enda en viktig brikke i etableringen av BF på plass. Like før var jo tilsetningen av faglig sekretær i BF et faktum. Det er da klart at Lakkegata 19-21 blir basen til Sølvi Kristiansen, den nye faglige sekretæren i BF, fra en gang ut på høsten.

Regionkurs for tillitsvalgte

Av Liv Andresen,
bibliotekar, Larvik bibliotek

Studieforbundet AF arrangerte regionalt tillitsvalgtkurs i Grimstad fra 28. august til 1. september. Deltakerne kom fra 14 forskjellige AF-forbund. Vi to som kom fra Bibliotekarforbundet hadde spesielt nytte av å bli kjent med de andre deltakerne og knytte kontakter på tvers av yrkesgruppene. Mange av deltakerne var erfarne tillitsvalgte som deltok aktivt i diskusjonene og ga oss nye mange nyttige råd og tips.

Kursets første del var en gjennomgang av lover og avtaler som gjelder for arbeidslivet, bl.a. arbeidsmiljøloven, hovedavtalen og hovedtariffavtalen. Arbeidet i gruppene handlet spesielt om arbeidsmiljølovens paragraf 58A Midlertidige ansettelser. De fleste av oss må vel søke råd når vi trenger tolkning av vanskelige lovtekster. En god regel å ta med seg er at tolkningen ikke skal være i strid med formålet for loven.

Etter det dårlige oppgjøret i 1994 og streiken i sommer står de forskjellige AF-forbundene mer samlet enn noengang. Et viktig samarbeidsområde er lønnspolitisk prosjekt, som har som formål å skape en mer positiv inntektsutvikling. Alle ledd i organisasjonene skal involveres etterhvert. Ikke bare lønn, men også skatter og studielån skal vurderes samlet. Meningen er at det skal settes opp konkrete lønnsmaal. Jeg regner med at vi får grundig informasjon om "Lønnspolitisk prosjekt" i tida som kommer.

Halve kurset var satt av til emnet "Forhandlinger". Her ble det skikkelig driv og høy temperatur, særlig under forhandlingsspillet som ble svært realistisk. Etter en grundig gjennomgang av de forskjellige fasene i forhandlingene, ble fire grupper satt i gang med å forberede og gjennomføre lønnsforhandlinger med utgangspunkt i et sykehusbudsjett. Selv var jeg så heldig å komme på arbeidsgiver-siden, og fikk anledning til å se tre sterke grupper i aksjon. Mange hadde tydeligvis drevet med dette før - .

Kurset var vellykket på alle måter, både faglig og sosialt. Vi skulle bare ha vært flere bibliotekarer!

Oslo inn i KS?

Som leserne kanskje kjenner til er alle norske kommuner, bortsett fra Oslo, medlemmer av Kommunenes Sentralforbund (KS). Tariffoppgjørene for de kommuneansatte går mellom fagforeningene og KS. Men ikke for de som jobber i Oslo kommune. Der har de egen tariffavtale med egne lønnsforhandlinger som gjennomføres etter KS-oppgjørene. Spørsmålet om Oslo kommune burde melde seg inn i KS er stadig oppe til diskusjon, og forut for årets kommunevalg markerte Høyre seg med et klart "ja"-standpunkt. Byrådsleder Rune Gerhardsen har tidligere sagt at kommunen jobbet aktivt for medlemskap. Finansråd Rune Bjerke i Ap/SV-byrådet i forrige bystyreperiode har mar-

kert motstand mot innmelding i KS. Han påstår at et medlemskap vil innebære 140 millioner kroner i økte kostnader for kommunen. Den største enkeltkostnaden vil være økte pensjonsinnbetalinger. Bjerke hevder at legene er den yrkesgruppen som vil tjene mest på en overgang, i størrelsen titalls millioner kroner. Hvorvidt de ansatte i Oslo kommune med midlere og lavere inntekter vil tjene på en overgang til KS, er høyst uklart. Både AF, YS og LO er skeptiske til at Oslo kommune melder seg inn i KS. Det blir spennende å se hva som skjer med dette etter at kommunevalget forandret styrkeforholdet i bystyret i Oslo.

Bibliotekar
Jon Einar Spetz,
Arendal

Arbeidsplass Norden

Spetz-formuleringer

Javisst var det et utmerket initiativ av "Bibliotekaren" på feriebasis å formidle husbytte mellom nordiske bibliotekarer.

Men hvorfor nøye seg med å formidle ferieinnkvartering? Ville ikke det nordiske arbeidsmarkedet for bibliotekarer vitaliseres dersom informasjonen om ledige bibliotekarstillinger ble samordnet? Den som idag vil holde seg à jour om vår egen nisje i det nordiske arbeidsmarkedet må bla gjennom atskillige trykksaker. Men ingensteds finnes den fullstendige oversikten, hvormed undertegnede tenker seg et slags "Nordisk lysningsblad for bibliotekarer" med egne hjemmesider på internett.

Konjunktorene står ulikt høyt i de nordiske landene i ulike perioder. Samordning av informasjon om bibliotekjobber kan skape en større dynamikk på arbeidsmarkedet, større valgmuligheter for den enkelte bibliotekar. Samarbeidet behøver heller ikke begrense seg til regulære ansettelsesforhold. Det kan like gjerne få en midre formell karakter. Jeg tenker i første omgang på utveksling eller jobb-bytte for kortere perioder. Jeg har forstått det slik at slike utvekslingssamarbeid allerede eksisterer, f.eks. skal det visstnok finnes et trekantsamarbeid om utveksling mellom Stavanger, Kalmar og Århus. Det ville vært interessant å undersøke i hvilken utstrekning slik internordisk utveksling faktisk allerede forekommer.

Sjelden kan kompetanse suges fra eget bryst. Utveksling kan gi opphav til utvikling, spesielt når bibliotek etablerer spesialservicefunksjoner, noe som jo skjer stadig oftere: forvaltningsbibliotek, Europabibliotek, internettkonsept og you name it skyter opp som paddehatter. Det synes både lønnsomt og naturlig å undersøke samarbeidsmulighetene med motstykker i omverdenen. Bibliotekarer med et definert spesialistansvar må jo kunne skaffe seg adekvat spesialistkompetanse. (Det er jo forøvrig spesialisering-

utviklingen som ligger bak Bibliotekarforbundets forslag om å opprette den nye koden spesialbibliotekar¹.) Nettopp kompetanseutvikling og -heving har vært noen av de mest hyppige glosene i de siste årenes bibliotekdebatt. Derfor grenser det til vanvidd at det i år ikke vil bli gitt noe stipend fra NBF til kompetanseutvikling. Årsaken er enkel: ingen søkte stipendiet på 10.000 kroner.²

Man kan i og for seg spørre seg om dette med nordisk samarbeid virkelig ligger i tiden. Er ikke det synet som dukker opp for ens indre øye nordiske parlamentsmedlemmer i finklærne, stående med hendene dypt nede i bukselommene, minimalt parate til dåd og handling? Og er ikke det fremste incitamentet til dette samarbeidet - den gjensidige språkforståelsen - i ferd med å forsvinne? Dette er et problem som riktignok faller utenfor Bibliotekarforbundets direkte jurisdiksjon, men det må likevel påpekes. Finlands og islands medvirkning står og faller med det svenske, henholdsvis danske, språkets stilling i de respektive land. Svensker gjør seg lett forstått, tror de, men forstår selv gradvis stadig mindre av f.eks. det danske språket. (Ved en felles forsvarsøvelse mellom svenske og danske pansertropper for et par år siden var sambandspråket naturligvis engelsk.) Og den nordiske språkkonvensjonen i seg selv er ingen garanti for at nordboere vil forstå hverandres språk. Som svensk opplever jeg selv at det er absolutt nødvendig å snakke norsk i jobben, bare for å oppnå basal kommunikasjon og unngå banale misforståelser. Det er hundre lange år siden Norden var et felles litterært marked. I år kommer Göran Sonnevis dikt ut i norsk oversettelse. Hvor står vi om ytterligere hundre år?

¹ Se Forslag til ny lønnsplan for bibliotekarer i kommunal sektor. s. 13. I: Bibliotekaren nr 4/1995

² Se Bibliotekforum s. 25, nr 7/1995

Fargerikt fellesskap - på begge sider av skranken?

«Blikk ut i verden» denne gang tar opp et internasjonalt spørsmål i vår egen lille andedam. Internasjonalisering er et stikkord i tiden. Nordmenn søker ut, som vi alltid har gjort - *Norrønafolket det vil fara* og alt det der - men vi tar også opp blant oss medmennesker med fremmed nasjonalitet, språk, kultur. Er norske fag- og folkebibliotek rustet til å ta den utfordringen dette betyr i vårt daglige virke?

BLIKK UT I VERDEN

Av Kari Gulbraar,
hovedbibliotekar ved Høgskolen i Oslo,
Fellesbiblioteket Bislet

Norske bibliotek skal betjene Norges befolkning. Folkebibliotekene skal fungere ifølge lov, og lovens intensjon er å gi alle som bor i landet et godt bibliotektilbud. Skole-, universitets- og høgskolebibliotek skal forsyne bl.a. elever og studenter med relevant materiale og tjenester for øvrig. Alle som bor i landet, elever og studenter og alle andre, uansett fødeland eller statsborgerskap, har rett til bibliotektilbud. Det er grunn til å tro at bibliotekene legger seg i selen for så langt det er mulig å skaffe materiale på alle de språk der det finnes tilgjengelig litteratur. Til tross for trang økonomi. Norske bibliotekarer har tradisjon for å være rettferdige. Norske bibliotekarer har en viktig jobb. Norske bibliotekarer er norske -

- men er brukerne våre det? Befolkningsstatistikken viser at pr 1. januar 1994 var ca 3,9% av befolkningen enten utenlandske statsborgere eller utenlandsk fødte med norsk statsborgerskap. Tilgjengelig statistikk fra fire måneder tidligere viser at 6,5% av studentene ved universitet og høgskoler var født utenfor Norge. Bibliotekbrukerne utgjør et i høyeste grad fargerikt fellesskap, mennesker med svært ulik kulturbakgrunn, ulike tradisjoner og behov. Men bibliotekbetjeningen

er overveiende norsk. «Rettfærdig» ville det kanskje vært om vi hadde hatt vel 150 bibliotekarer i norske bibliotek med samme kulturbakgrunn som våre landsmenn fra det fremmede? Eller at kommuner eller bydeler med sterkt innslag av innvandrere utlyste bibliotekarstillinger med spesielt ønske om utenlandsk bakgrunn? Eller at vi utdannet 3-4 nye bibliotekarer av utenlandsk opprinnelse hvert år? Som vel å merke skulle bruke utdannelsen sin i norske bibliotek.

Det kan være flere grunner til at så ikke skjer. Det er mye mulig at det ikke er spesielt mange bibliotekarer blant de innvandrerne som bor hos oss. Desto større grunn for å oppmuntre unge mennesker med innvandrerbakgrunn til å velge bibliotekarutdanning. Men jeg har en beklemmende følelse av at det er mye fordommer ute og går. Med det mener jeg ikke rasisme. Men det kan være fordommer på flere plan:

- statsautoriserte fordommer som kommer til uttrykk i manglende godkjenning av utenlandsk utdanning;
- opptakskontorenes fordommer når de skal vurdere utenlandske søkeres skikkethet til høyere utdanning;
- yrkesveilederens fordommer når de ikke tror at innvandrerungdom passer til bibliotekaryrket (mens det derimot ikke er uvanlig at utslitte lærere anbefales å omskolere seg til arbeid i bibliotek);

- ansettelsesmyndighetens fordommer som resulterer i at det føles tryggest å velge en norsk søker framfor en utenlandsk når stillinger skal besettes;
- våre egne fordommer mot kolleger med en annen bakgrunn enn oss selv.

I mange sammenhenger er det interessant å se på bibliotekaryrket som internasjonalt. Vår utdanning kan brukes over alt. Eller? Jeg tror svært mange norske bibliotekarer ville blitt meget overrasket, for ikke å si fly forbanet, dersom vi fikk beskjed om at den jobben vi søkte i utlandet kunne vi dessverre ikke få fordi vår norske utdanning ikke kunne godkjennes på lik linje med landets egen. Selv om vi vet at vi har liten eller ingen kjennskap til landets kultur, de lokale utdanningssystemer eller hva det nå måtte være for slags bibliotek vi tenkte oss å jobbe i.

Godkjenningkriteriene for utdanning er stort sett et måle- redskap: Har vi nok vekttall her? Inneholder utdanningen de samme komponentene som vår egen? Det måtte være interessant å finne fram til en godkjenningsordning som kunne komplettere vårt eget yrkesliv. Det måtte være spennende for norske bibliotekarer å få kolleger med en annen faglig ballast enn vår egen monolittiske utdannings- bakgrunn. Og det ville åpenbart bidra til å gjøre bibliote-

kene i stand til å betjene sine brukere på en bedre måte.

Det finnes en rekke høyt utdannede, høyt kvalifiserte, kunnskapsrike mennesker rundt i vårt land som må ta til takke med jobber innen renhold, kjøkken, butikk osv. Dette er viktige jobber, det er nødvendig at noen utfører dem. Men det bør være et hett diskusjonstema om det er riktig utnyt- telse av ressurser at min norsktalende indiske kjøpmann på hjørnet og hans like norsktalende kone, begge med uni- versitetsutdanning fra Amritsar, tjener sitt nye hjemland best ved å drive vår nærbutikk. Er det snakk om et norsk akademisk hovmod her?

Våre to KAJA-medarbeidere i Fellesbiblioteket på Bislet, begge fra Polen, er henholdsvis teolog og ingeniør av ut- danning. Den ene er allerede norsk statsborger, den andre blir det om kort tid. De får ikke jobb i Norge - i konkur- ranse med norske stillingssøkere havner de alltid bak.

Og hvordan er det med oss selv? Jeg har en beklemmende følelse av at vi har lett for å bedømme en kollega med utenlandsk bakgrunn ut fra hvor ulik den er vår snarere enn hvor nyttig nettopp denne bakgrunnen kan være i for- hold til våre brukere.

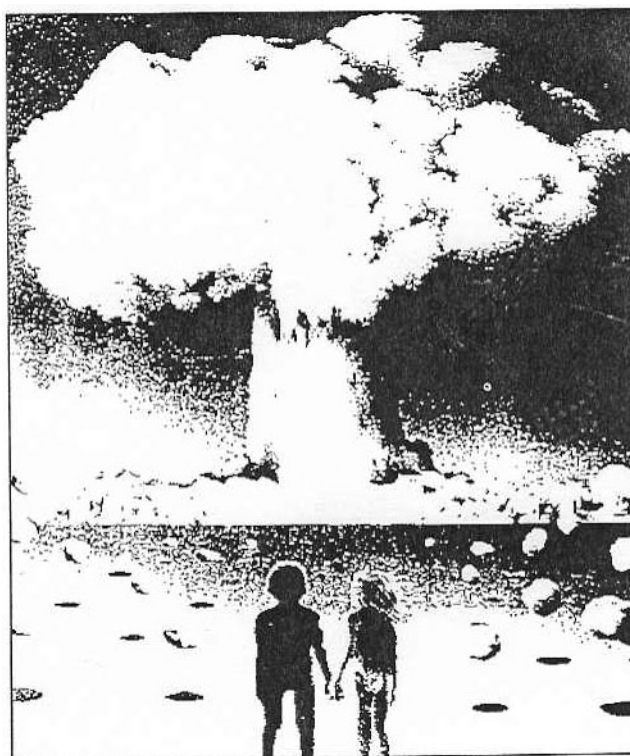

Atom-protest fra BF

Etter henvendelse fra BF-medlemmene ved Hordaland fyl- kesbibliotek v/tillitsvalgt Siri Sjørnsen, hadde forbundssty- ret oppe spørsmålet om protest mot Frankrikes forestående atomprøvesprengning i Stillehavet på sitt møte 18.august. Det ble vedtatt å sende en henvendelse til vår franske søster- organisasjon. I tråd med styrevedtaket utarbeidet nestleder Erling Bergan en uttalelse som ble sendt til "Association des Bibliothecaires Francais" den 25.august. Brevet hadde følgende ordlyd:

"Norwegian librarians are deeply concerned about the French governments plans for nuclear testing in the Pacific Ocean. We share our concern with the norwegian public at large, and consider this to be more of a human issue than a political issue. As professionals in the field of information and culture, we feel a responsibility to express our view on this matter.

We turn to you, our colleagues in France, to make sure our point of view is known. When you discuss this matter in your country, or when the issue is raised towards the french government, we would appreciate it if our deep concern is mentioned. Our hope is that the popular opposition to nuclear testing is heard loud and clear in your country, so that the governments plans must be abandoned."

Underdal-utvalget - nok en gang

BLIKK PÅ NORD-NORGE

Av hovedbibliotekar
Ingeborg Motzfeldt,
Høgskolen i Tromsø

Adresse:
9005 Tromsø

Tlf. jobb: 77 66 03 21
Fax: 77 68 99 56
Tlf. priv.: 77 63 32 13

Elektronisk post: ingeborg.motzfeldt@adm.hitos.no

Endelig har også jeg fått pløyet meg gjennom Underdal-utvalgets innstilling. Til tross for at jeg allerede hadde lest mange kritiske kommentarer til den, ble jeg faktisk nok så forbløffet over at det går an å levere noe sånt!

Utvalgets sammensetning

Dette er en sak for seg - det har vært karakterisert som "de inhabiles utvalg", i og med at lederne for de berørte institusjonene utgjør 3 av utvalgets 7 medlemmer. Allerede dette har nok gjort det vanskelig - for ikke å si umulig - å bedrive radikal nytenkning.

Merkelig nok har jeg hittil ikke sett sterke reaksjoner fra folkebibliotekhold på sammensetningen av de øvrige 4 medlemmene. Foruten riksarkivaren finner vi prorektor ved Universitetet i Oslo (altså Underdal selv), en overbibliotekar ved et universitetsbibliotek og en kontorsjef ved en høyskole. Sistnevnte har tidligere arbeidet som universitetsbibliotekar, og har vært hovedbibliotekar ved den samme høyskolen.

Tyngdepunktet i retning fag- og forskningsbibliotek og høyere utdanning er altså påfallende. Bibliotekdirektøren

er alene om å representere folkebiblioteksektoren, og for den del også skolebibliotekene.

Utfordringene

Etter å ha gått gjennom dagens situasjon for (og historien til) de 3 institusjonene, tidligere utredninger og situasjonen i de øvrige nordiske land, kommer utvalget i kapittel 6 endelig til "Utfordringer for bibliotekvesenet". Dette innledes med 3 små avsnitt (knappt 1/2 side) om "felles utfordringer for nasjonalbiblioteket, fag- og folkebiblioteksektoren". To forhold fremheves her; utbredelsen av internasjonale datanett og at "den teknologiske og samfunnsmessige utviklingen vil stille høyere og endrede kompetansekrav til bibliotekpersonale". Det siste gjelder åpenbart spesielt fagbibliotekene, ettersom det bare er dem som nevnes eksplisitt.

Deretter gjennomgås hhv. folkebiblioteksektoren, fag- og forskningsbibliotekene og Nasjonalbiblioteket i hvert sitt underkapittel - sterkt preget av å være forfattet av de respektive "sjefer". Det er forsåvidt greit at disse bør ha oversikt over hvilke utfordringer man står overfor i den delen av "vesenet" de selv skal rådgi, samordne og lede. Samtidig er det en reell fare for at det ikke blir så mange nye tanker av dette. Man tenderer også til å fokusere på det som er spesielt for egen sektor/institusjon, fremfor det som er felles.

I det minste kunne det vært ønskelig at noen til slutt hadde foretatt en kritisk gjennomgang av disse underkapitlene, for å oppsummere hvilke "sektorovergrepene" utfordringer som faktisk finnes.

Oppgavene

I kapittel 7 går utvalget så løs på "oppgavefordeling mellom Nasjonalbiblioteket, Riksbibliotekstjenesten og Statens bibliotektilsyn". Her velger man for sikkerhets skyld å *starte* med å fordele oppgavene "mellom de tre eksisterende

institusjoner. Til grunn for denne vurderingen legger arbeidsgruppen den forutsetning at disse institusjonene forøvrig alle består som i dag.”

Riktignok heter det videre at “I neste kapittel opphever arbeidsgruppen denne siste forutsetningen og drøfter på fritt grunnlag alternativer til dagens organisasjonsmønster.” Men hvor *fritt* blir egentlig grunnlaget når man allerede har fordelt oppgavene i forhold til dagens situasjon?

Det er også synd at utvalget ikke allerede her (eller tidligere) diskuterer skillet mellom forvaltningsmessige oppgaver (Riksbibliotekstjenesten - RBT og Statens bibliotektilsyn - SBT) på den ene siden, og operative oppgaver (Nasjonalbiblioteket - NB) på den andre. Dette tas først opp i kapittel 8. Dermed behandles de 3 institusjonene som tilnærmet “like” gjennom det meste av utredningen - selv om de egentlig ikke er det.

I opplistingen av hvilke oppgaver som “udiskutabelt tilhører hver institusjon” finner vi *mange* tilnærmet like oppgaver for RBTs og SBTs vedkommende. Begge skal f.eks. “arrangere faglige kurs”. RBT skal “rådgi sentrale myndigheter og andre i *fagbibliotekspørsmål*”, mens SBT skal “rådgi sentrale myndigheter og andre i *folkebibliotekspørsmål*”. Tilsvarende skal RBT “utarbeide normer/veiledninger/anbefalinger for fagbiblioteksektoren”, og SBT skal “utarbeide normer, veiledende retningslinjer og regler for folkebiblioteksektoren”. De skal “koordinere, opptre på vegne av og være adressat for” hhv. fag- og folkebiblioteksektoren. Begge skal samle inn og publisere statistikk. Riktignok er det bare RBT som skal “rådgi industri og næringsliv i bibliotek og dokumentasjonsspørsmål” - men er det ikke drevet en god del forsøk med næringslivsinformasjon også i folkebibliotek-regi?

Den påfølgende listen over “oppgaver der ansvaret bør vurderes” er adskillig lenger enn noen av de “sektorspesifikke” listene. Likevel har utvalget kommet til at “de sektorovergripende oppgaver alt i alt har et begrenset omfang ...” Dessuten har de allerede tidligere i utredningen fastslått at “*mye tyder på* at de to biblioteksektorenes særpreg i mange henseender har blitt mer markert de senere år” (min utheving). Er det vår erfaring?

Konklusjonene

Som kjent har utvalget delt seg i et flertall og et mindretall. Flertallet går inn for å opprettholde RBT og SBT som i dag, men å samordne deres, og Nasjonalbibliotekets, virk-

somhet under et felles “Norsk bibliotekråd”. Dette foreslås å ha 7 medlemmer, det skal ikke ha partsrepresentasjon (men lederne for NB, RBT og SBT “bør rimeligvis møte i rådet”, og det bør “vurderes å invitere KS til å foreslå ett medlem fra kommunesektoren” ...) Lederen bør frikjøpes i f.eks. 1/3 stilling, og man tenker seg en “enhetlig stabsfunksjon” konkretisert til én stilling som sekretær/kontorsjef. De tre eksisterende organer/institusjoner *forutsettes* å avgi myndighet i “sektorovergripende forvaltningssaker” til rådet.

Riktignok sier utvalgets leder, Arild Underdal, i siste nr av Bok og bibliotek (5/95) at han “er redd en diskusjon som alt fra start henger seg opp i betegnelser som ‘direktorat’ vs ‘råd’ vil kunne tilsløre mer enn det avklarer. En gjennomgang av bruken av slike betegnelser i norsk statsforvaltning vil vise at ingen av dem har et entydig innhold.” Men med de rammebetingelsene osv. som Underdal-utvalget skisserer, kan man neppe forvente at “Norsk bibliotekråd” vil bli det slagkraftige felles organet store deler av norsk bibliotekvesen ønsker seg.

Utvalgets mindretall kommer med mange gode argumenter for at dagens situasjon bør endres. De avviser å vektlegge at hvert enkelt organ bare skal kunne yte tjenester vis à vis den sektor som sorterer under institusjonens eget moderdepartement, og “kan ikke se at det skal være nødvendig å dele den politiske styringsmyndigheten på to departementer i nasjonale bibliotekspørsmål”. Derimot legger de “betydelig vekt på at den nåværende ordning ikke sikrer godt nok mot dobbeltarbeid og konflikterende tiltak på nasjonalt nivå”.

Så langt er dette utmerket, men når de konkluderer med å opprettholde SBT stort sett som i dag, men å legge RBT inn under NB, lurer man jo på hvilke motiver som egentlig ligger bak denne mindretallsinnstillingen. Det argumenteres med at “fellestrekkene mellom Nasjonalbiblioteket og fag- og forskningsbibliotekene er opplagt større enn likhetene mellom Nasjonalbiblioteket og folkebibliotekene” - og det snakkes om “den vitenskapsbaserte del av biblioteksektoren” (!)

Når vi nå endelig får et eget Nasjonalbibliotek, mener jeg at det er svært viktig å fastholde at dette *ikke* skal være knyttet spesielt til en sektor. Å legge RBT inn under NB vil dessuten medføre en uheldig sammenblanding av forvaltningsmessige og operative oppgaver, noe mange tidligere har advart mot.

«Indre arbeid»

Vi står stadig overfor dilemmaer på jobben, og et nytt presenteres her. De første sto i nr 3/95 og 5/95. Redaksjonen har fått tilbakemeldinger på at dette er lesverdig stoff. Men vi trenger stadig nye eksempler på aktuelle dilemmaer i bibliotekarers yrkeshverdag. Og vi ser gjerne at det kommer synspunkt er på historiene som blir presentert.

DILEMMA PÅ JOBZEN

Kirsti Tveitereid, avdelingsbibliotekar
Lillegården kompetansesenter

Arbeidet tårnet seg opp inne på kontoret til Rolf. Det var fredag ettermiddag og enda en uke var forbi. Bibliotekassistentene Berit og Liv hadde gått hjem. Han var aleine på biblioteket. For ett år siden hadde han begynt i jobben i denne kommunen. Biblioteksjef i en ganske liten kommune i forhold til byen han dro fra. Der hadde han hatt ansvar for tidsskriftavdelingen og ellers jobbet som referansebibliotekar. Her hadde han ansvar for alle deler av virksomheten utenom barne- og ungdomsavdelingen. Der hadde han en kollega i halv stilling. I tillegg var det to dyktige assistenter i halv stilling hver. De jobbet for det meste i skranken, utlån og innlevering. Rolf så tilbake på siste uke. Hvor hadde han vært?

I allefall ikke hos brukerne av biblioteket. Neida, hans tid hadde blitt "spist" opp av kultursjef, rådmann, møter, brev, dokumenter, kommunale papirer som skulle leses, frister som skulle overholdes, budsjettarbeid og innlegging av 153 nye og gamle titler. Biblioteket var ikke helt ajour på data-siden ennå. Han kjente hvordan han lagde seg travle dager inne på kontoret, alltid mer enn nok å gjøre.

Ute i bygda fikk han av og til høre noe negativt om servicen på biblioteket, noe om lange ventelister, eller om merkelige svar elever hadde fått når de kom til biblioteket og skulle ha tilleggsstoff og veiledning i forbindelse med stiler og fordypningsoppgaver.

Rolf forlot biblioteket denne fredagen fast bestemt på å minimalisere det såkalte indre arbeidet neste uke. Han var fagutdannet bibliotekar, han hadde visjoner om et levende og pulserende bibliotek. Han ville ikke lenger være inne på kontoret sitt størstedelen av arbeidstiden fordi kommuneadministrasjonen og "biblioteksystemet" påla han oppgaver som stjal all tida hans fra det direkte møtet med brukerne. Når det gjaldt kontorarbeid var han kanskje heller ikke blant de mest effektive, han brukte lang tid på kompliserte skjema og saksbehandling. Nei, han ville bytte med Liv, en av assistentene, han ville ut i skranken. Liv kunne legge inn på datasystemet de titlene som stod igjen i kortkatalogen. Han skulle legge til rette for at hun, med så lang praksis fra kommunen, kunne ta seg av store deler av saksbehandling og budsjett. Livs kompetanse var mer på det merkantile enn i direkte møte med brukerne, det hadde han observert flere ganger, for å si det mildt.

System og orden i bokmassen var viktig nok - men biblioteksystem for bibliotekets skyld ville han ikke ha. Mye mindre tid til indre arbeid skulle det bli. I åpningstiden ville han være tilgjengelig for brukerne. Helt oppstemt av sin nye "programerklæring", ringte han samme kveld til Unni, barnebibliotekaren. Han ville luften sin frustrasjon og høre hva hun syntes om hans nye utadvendte stil. "Ja takk, begge deler", var hennes Ole Brummske svar. Hun mente at hans beslutning ville gå på bekostning av skriftlig planarbeid og kontakt med administrasjonen og politikerne. "Det er du som er biblioteksjef", sa hun. "Du må ha oversikt og ansvar for bibliotekets drift på det "indre" planet." Men til hennes innvendinger sa han: "Vi er fagfolkene. Det vi som skal profilere biblioteket. Det er vi som kan litteratur, som kan løse referansespørsmål, finne fram. Kvalitetsarbeid i bibliotek er ikke bøker på rett plass, system og orden!"

Vurdering I

Enig med Rolf! Bibliotekarer skal mest mulig arbeide i bibliotekrommet i møte med de som kommer til biblioteket og søker veiledning. Det kan virke som det er ganske vanlig i mindre bibliotek at "det indre arbeidet" kan ta overhånd. Bibliotekarer er ikke alltid gode ledere. Noen ganger kan det synes som det nettopp er systemet og oppstillingen og kat. og klass. som er vår viktigste kompetanse. Er det slik at bibliotekbrukeren ikke vet hvem bibliotekaren(e) er, at vi er den yrkesgruppa som er mest usynlig i biblioteket, er det noe fundamentalt feil.

Vurdering II

Det er i det såkalte indre arbeidet at planleggingen, bevilgninger, ressursutnyttning og samarbeidet på kommunalt, fylkeskommunalt og statlig nivå ligger. Dette arbeidet må prioriteres i et bibliotek med liten bemanning, der bare en eller to er fagutdannede bibliotekarer. Et bibliotek uten særlig vektlegging på gjenfinning og rask registrering vil fort ende i kaos. At det er assistentene som i første rekke møter lånerne er i de fleste folkebibliotek fullt ut tilfredsstillende. Dessuten bør opplæring - internt og eksternt - være obligatorisk for denne yrkesgruppen, slik at både service og bibliotekkunnskap blir bedre.

Vurdering III

Rolf blander sammen tre ganske forskjellige deler av bibliotekvirksomheten og kaller dem tilsammen for "indre arbeid". Den ene delen er katalogisering og lignende samlingsorientert arbeid, den andre administrasjon og den tredje planlegging. Det eneste de har til felles er at de ikke innebærer direkte publikumsbetjening. Å ta stilling til om en så uensartet gruppe arbeidsoppgaver skal kuttes ned eller ikke, er meningsløst. Først bør han se på tida som går med til å administrere. Kan det gjøres enklere? Kan assistentene gjøre noe av dette? Kan møter kuttes ut? Deretter bør han se på om ikke mengden katalogarbeid er forbigående, at det tar noe mindre tid når de blir "ajour på data-siden" som han sier. God planlegging virker det ikke som han bruker for mye tid på. Planlegging er dessuten absolutt ikke assistent-arbeid. Til slutt bør han se på om biblioteket har for mye assistent-arbeidskraft og for lite bibliotekar-arbeidskraft. Kanskje han burde gjøre noe med det ved neste korsvei?

IT-analyse i folkebibliotek

Femten folke- og fylkesbibliotek har gått sammen om å gjennomføre en strategisk IT-analyse for folkebibliotekene. De har lagt egne midler inn i prosjektet. Kommunenes sentralforbund deltar i finansieringen og styringen av hele prosjektet mens Statens bibliotektilsyn deltar i finansieringen og styringen av første del av prosjektet. De femten bibliotekene er fylkesbibliotekene i Akershus, Buskerud, Vestfold, Vest-Agder, Hordaland, Oppland og Søndre og Nordre Nordland, foruten folkebibliotekene i Asker, Bærum, Drammen, Tønsberg, Kristiansand og Bergen.

Prosjektet delt opp i to faser. Første fase har som oppgave å gjennomføre en evaluering av fire eksisterte datasystemer som benyttes i norske folkebibliotek idag. De fire datasystemene er: Bibliofil, Media, Micromarc og BIB-DIA. I denne fasen vil det også bli foretatt en evaluering av de bibliografiske tjenestene som leveres fra Biblioteksentralen, Forlagssentralen, BIBSYS og Nasjonalbiblioteket.

I fase 2 vil prosjektet ta for seg folkebibliotekenes framtidige behov, og sentrale krav til anvendelse av edb-systemer. De vil vektlegge samarbeidsmuligheter bibliotekene imellom og bibliotekenes samarbeid med omverdenen. I denne fasen vil en også vurdere BIBSYS i forhold til folkebibliotekens behov. Organisatoriske endringer ved innføring av ny teknologi vil bli viet oppmerksomhet.

Prosjektet ledes av en styringsgruppe med Frode Bakken, biblioteksjef i Tønsberg, som leder og biblioteksjef Else-Margrethe Bredland (Kristiansand) som sekretær. Prosjektet vil bli avsluttet i mai 1996. resultatet fra prosjektet vil bli publisert i form av to rapporter. begge rapportene vil bli gjort tilgjengelige for offentligheten.

De femten bibliotekene har hatt en omfattende prosess med å velge ut en egnet oppdragsinstitusjon. Det endelige valg falt på Konsulentavdelingen ved Danmarks bibliotekskole. Det er konsulentene Bo Weyman og Bente Schade Poulsen som skal gjennomføre prosjektet under faglig ledelse av Jens Thorhauge som leder Konsulentavdelingen. Både Weyman og Schade Poulsen er utdannet som bibliotekarer og har lang erfaring fra IT-prosjekter på en rekke felt. Nærmere informasjon om prosjektet kan fåes fra Frode Bakken eller Bo Weyman.

Reisebrev fra Botswana (3)

Alt tar tid, det har jeg lært etterhvert. Vi hadde jo håpet at den lokale bibliotekaren kunne begynne i stillingen 01. juni, men det viste seg å være helt umulig. Hun hadde tre måneders oppsigelsestid, og den holdt hennes tidligere arbeidsplass henne til. Noe de selv sagt var i sin fulle rett til å gjøre. Det betydde likevel at BIDPA's (Botswana Institute for Development Policy Analysis) bibliotekar ikke kunne begynne før 01. august. Og da skulle jeg være tilbake i Norge og tilbake i jobb der. Enden på historien ble at vi ansatte resepsjonist, som inntil bibliotekaren begynte, skulle registrere mottak av bøker og tidsskrift. Bibliotekaren måtte avse noen ettermiddagstimer for å få en kjapp opplæring på datasystemet som man har valgt å bruke. I tillegg ble det bestemt at jeg skulle returnere til Botswana etter noen uker i Norge.

I løpet av juni kom bøker og tidsskrift i jevnt tilsig. I begynnelsen av mai måned var jeg i kontakt med flere forlag for å få tilsendt siste års forlagskataloger, og ut fra disse bestilte jeg litteratur til biblioteket. I utgangspunktet var vi lovet 6 til 8 uker levering på bøkene. I midten av juni begynte jeg å purre på bøkene vi bestilte i slutten av februar og ennå ikke hadde hørt noe om. Det hele var en lang prosess.

I løpet av denne måneden ble også telefoner installert på de forskjellige kontorene. Alle skrivebordene kom, arkivskapene, faks- og kopimaskiner ble også installert. I det hele tatt begynte det etterhvert å se ut som et institutt, det eneste som manglet var hjørnene på våre L-formede skrivebord.

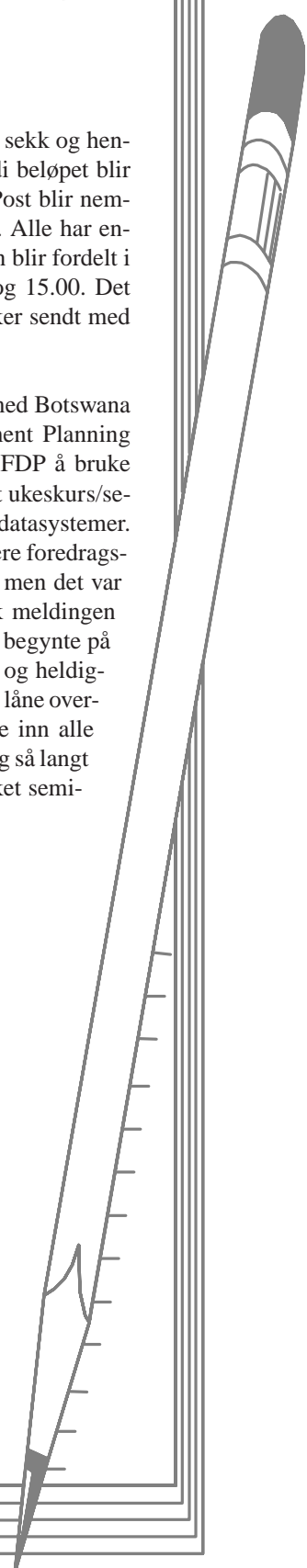
Biblioteket bestemte seg også for å ha sikkerhets-system på bøkene. Vi fikk tilbud på to løsninger, og valgte den som etterhvert er mest vanlig. 3M's løsning med porter og magnetstriper. Firmaet lovet oss installering i slutten av august.

I juni fikk vi også post-sekken vår. Adressen til instituttet lyder «Private Bag», og jeg skal innrømme at jeg lurte på den Bag'en. Men det er akkurat det det tilsier. Det er en lerretssekk, med navneplate og hen-

gelås. Man kvitterer for mottaket av sekk og hengelås, og man eier sekken selv, fordi beløpet blir belastet firmaet som har adressen. Post blir nemlig ikke levert på døren i Botswana. Alle har enten postbag eller postboks, og posten blir fordelt i disse og kan hentes etter kl.10.30 og 15.00. Det eneste som leveres på døren er pakker sendt med DHL og lignende.

BIDPA er ment å samarbeide nært med Botswana Ministry of Finance and Development Planning (MFDP). Siste uke i juni ønsket MFDP å bruke BIDPA's lokaler til å gjennomføre et ukeskurs/seminar om forskjellige økonomiske datasystemer. Ansatte fra Verdensbanken skulle være foredragsholdere. BIDPA har et seminarrom, men det var ennå ikke ferdig møblert da vi fikk meldingen om at seminaret skulle holdes. Så vi begynte på en ny runddans med leverandørene, og heldigvis fikk vi møblene vi trengte. Vi fikk låne overhead projector og lcd-panel og satte inn alle instituttets pc'er i seminarrommet. Og så langt jeg fikk med meg, ble det et vellykket seminar.

**Hilde E. Sperrevik, bibliotekar
Chr. Michelsens Institutt**

Ledig stilling?

Skal du annonsere etter bibliotekar? Syns du det koster en formue? Her i "Bibliotekaren" koster stillingsannonnene kr. 300,-. Uansett størrelse. Hvor stor plass fikk du til den prisen før? Kanskje ikke større annonseplass enn dette. En sekstenedels side. Nå kan du få en helside her i "Bibliotekaren"!

Kr. 300!

Vedrørende endring av landsmøtevedtektene

Av bibliotekar Anne Bogegård,
Kvinherad bibliotek, avd. Bokbussen

På stiftelsesmøtet til Bergen og Hordaland lokallag var Ingeborg Motzfeldt sitt forslag oppe til debatt. Alle, undertegnede også, virket enige og vel forlikte om å støtte forslaget. Men ved nærmere ettertanke grep tvilen om seg, så følgende må føres til torgs.

Kan det være riktig å sette munnkurv på en i utgangspunktet stille og forsagt medlemsmasse ved å nekte dem tale- og forslagsrett?

Bør ikke et egentlig ønskelig problem med lange talemåter løses med stram møteledelse og begrenset talemåter heller enn taleforbud?

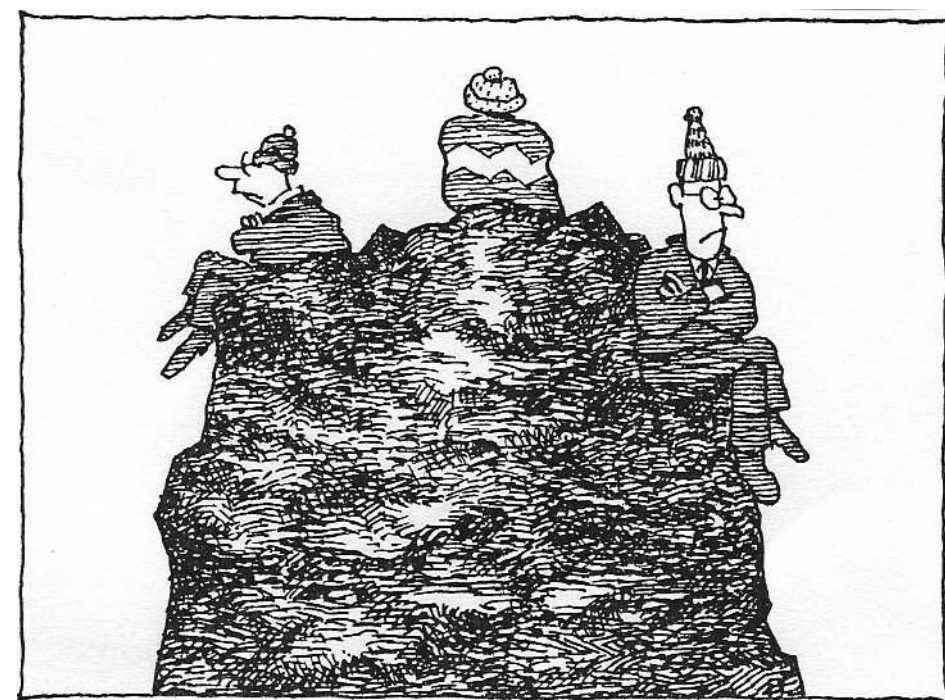
Ikke i min villeste fantasi kan jeg forestille meg ansvarsbevisste og samvittighetsfulle bibliotekarer forvandlet til en taletrengt, uregjerlig og ustyrlig masse som det er umulig å bringe til dagsorden.

På den annen side kan det foregå en masse saker som jeg og andre ikke vet noeenting om, og denne lille spenningen om utviklingen i vårt

Debatt

fagforeningsmiljø vil vi gjerne ta del i.

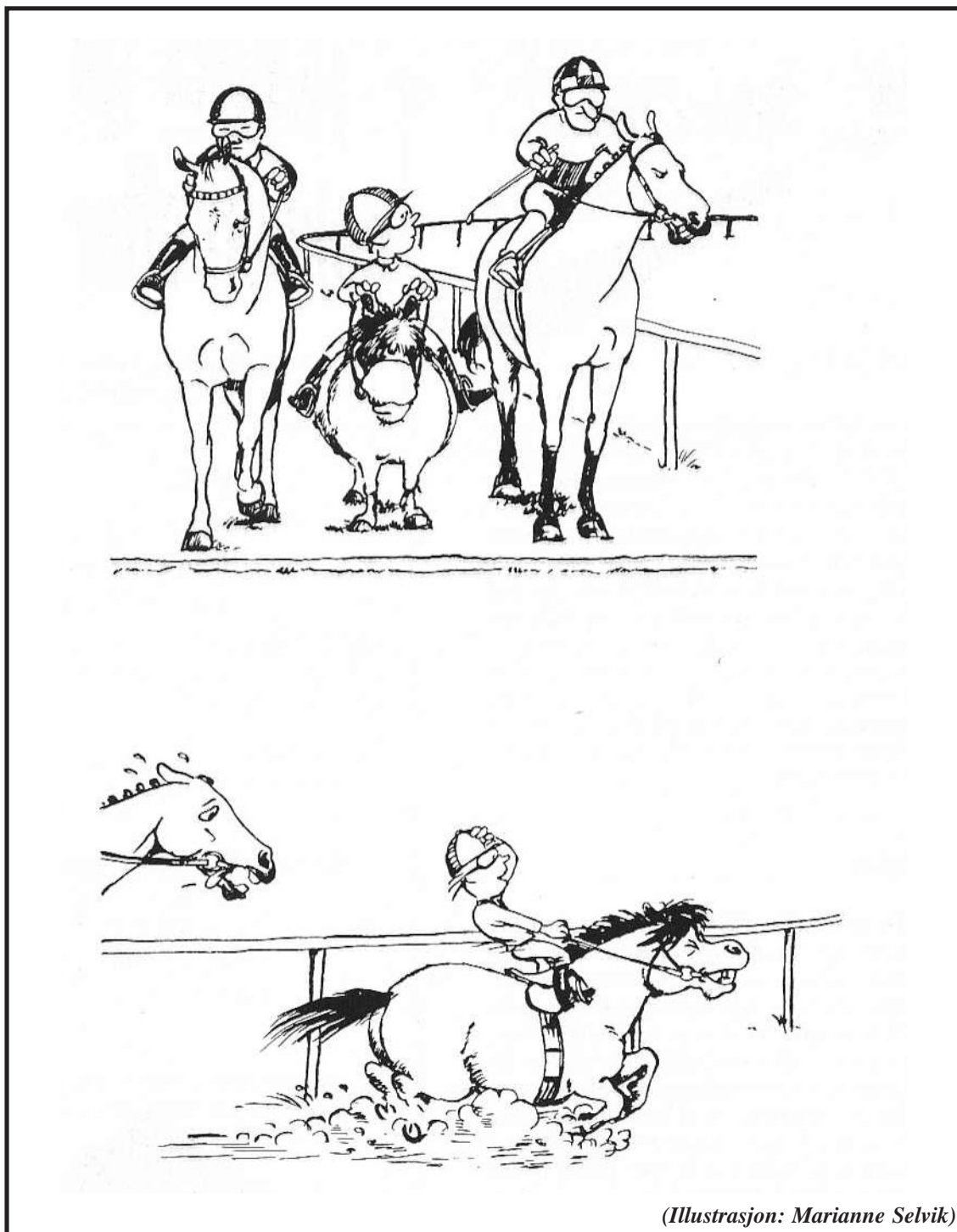
Vi har fått noe å tenke på.

Dansk undring

Vår redaktør-kollega i Kongens by, Per Nyeng i "Bibliotekpressen", kaster et mildt ironisk blikk nordover fra tid til annen. For eksempel når vi legger nasjonalbibliotek til Mo i Rana. Eller når vi får underlige Underdal-utvalg til å forsøke å samordne de statlige bibliotekorganene. Det siste er kommentert av bladets tegner Friis, med følgende billedtekst av Nyeng: "Så er striden om den centrale, statslige organisering på biblioteksområdet brutt ud i Norge."

(Illustrasjon: Friis, Bibliotekpressen)

(Illustrasjon: Marianne Selvik)

BF i farta!

Vår "hustegner" Marianne Selvik hjelper oss med å fortelle at BF har fått opp god fart etter at startskuddet som AF-forbund gikk ved årsskiftet. Vi var et lite AF-forbund, men medlemstallet har vokst, og pr. idag har vi passert 9 AF-forbund i størrelse. Mye av arbeidet som er gjort vekker anerkjennelse hos AF-kolleger. Det gjelder både tariffoppgjøret, streiken, deltakelse i AFs organer på forskjellige nivå, etablering av kontor, økonomiforvaltning, m.m.

Alt dette oppsummeres på vårt landsmøte 29. september. Dette nummeret går i trykken før landsmøtet, men er medlemmene i hende først etter landsmøtet. Derfor må du vente et nummer før du får vite hvilken retning og fart BF skal ha de neste to årene. Vi vet at Randi Rønningen tar gjenvalg som BF-leder, så det skulle ikke forundre oss mye om landsmøtet har gjenvalgt henne når du leser dette. Men alt om valgene, arbeidsprogram, kontingentsatser, tariffpolitikk, konfliktfond, osv., det må du vente en måned før du får vite om.

TV-bibliotekarer

Videofilmen om bibliotekaryrket er nå ferdig. Den ble vist i programposten «I sikte» på NRK 18. og 19. september. En rekke bibliotekinstusjoner og -organisasjoner, blant dem Bibliotekarforbundet, har bidratt økonomisk til å få filmen produsert. Og resultatet var meget bra! Vi fikk blikk inn i hverdagen til bibliotekarer både i universitetsbibliotek, medisinsk fagbibliotek og folkebibliotek. De mer traurige sider ved yrket ble ikke underslått, samtidig som det spennende og moderne med bibliotekaryrket ble holdt tydelig fram. Hensikten er jo å gi utdanningssøkende et fristende og realistisk bilde av hva de går til når de velger bibliotekarutdanning. Etter visning på NRK er videofilmen nå frigitt for kommersiell distribusjon. Den kan kjøpes gjennom Biblioteksentralen for kr.140,-.

Exformasjon

I vårt svenske søsterorgan "DIK-forum" for august er "kognitionsprofessor" Peter Gärdenfors intervjuet om informasjonsflommen på internett og bibliotekarenes rolle: "Han liknar Internet vid ett gigantiskt avloppssystem, där det strömmar fram en enda röra av osorterad reklam, forskningsrapporter, meddelanden från hela världen. En myllrande arabisk bazar eller ett gigantiskt bibliotek - men utan bibliotekarer som hjälper oss till rätta. Det råder total anarki och för att hitta något värdefullt skulle vi behöva virtuella bibliotekarer, smarta filter som hjälper oss att exformera, att gallra bort och sortera."

Dansk ledighet

I vårt danske søsterorgan "Bibliotekpressen" finner vi stadig stoff om arbeidsløsheten blant bibliotekarer. Det har dessverre vært et årelangt problem. I siste nummer finner vi følgende ferske rapport: "De sidst tilgjengelige tal for ledigheden, fra maj 1995, opviser den samme positive tendens som de foregående måneder. 493 bibliotekarer var berørt af ledighed svarende til 10,5% holdt op mod 591 svarende til 12,9% i tilsvarende måned i 1994. Det mest positive tal i en meget lang periode, der dog skal sammenholdes med de forholdsvis mange ledige bibliotekarer på orlov og at årgang 1995 først vil figurere i statistikken for juli/august 1995."

Hvorfor gå over bekken etter vann?

Vi leverer norske og utenlandske bøker, tidsskrifter, gråsonepublikasjoner og andre informasjonsprodukter. Vi tilbyr:

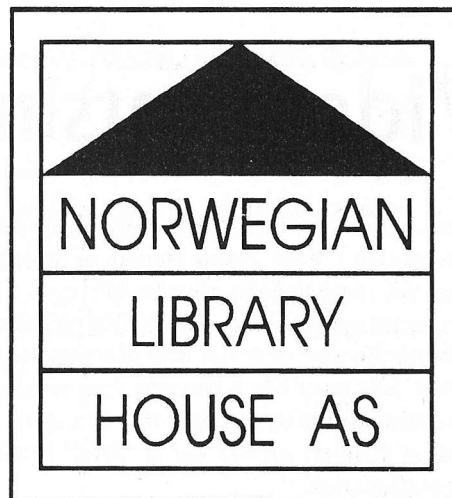
- Riktige priser
- Effektive rutiner
- Oversiktlige statusrapporter
- Personlig oppfølging

Større kunder tilbys svært fordelaktige betingelser, med reelle rabatter på utenlandske priser.

Ta kontakt -- vi sender gjerne en oversikt over våre tjenester.

Norwegian Library House AS

Postboks 118 Tåsen
0801 Oslo
Telefon 22 95 27 42
Telefax 22 95 03 25

Library Supply på norsk

BIBLIOTEKARFORBUNDET INNMELDINGS-SKJEMA

Navn	_____		Født	_____
Adresse	_____		Tlf.	_____
Postnr	Poststed	_____		
Yrkesaktiv	☐	Godkjent Bibliotekareksamen (År)	_____	
Student	☐			
Ikke yrkesaktiv	☐			
Arbeidsgiver	_____		Sektor (Komm/Stat/Fylke/Priv)	_____
Adresse	_____		Tlf.	_____
Postnr	Poststed	_____		
Stilling	_____		Ansiennitet	_____
Ønsker å tegne innbo- og løssøreforsikring i Gjensidige? Ja / Nei				
Fra og med måned _____				
Dato	_____			
_____		Signatur		
Skjemaset sendes: Bibliotekarforbundet, Boks 9315, Vålerenga, 0610 Oslo				

C

Returadresse:

Bibliotekarforbundet
Postboks 9315
Vålerenga
0610 Oslo

**VERDAS
EINASTE
RIKSAVIS
PÅ
NYNORSK**

*Ring, faks
eller skriv
til oss
og få
tilsendt
5 prøve-
nummer
gratis!*

DAG OG TID

Pilestredet 8, 0180 OSLO
Telefon 22 33 00 97 - Telefaks 22 41 42 10